

2. Паронянц Т.П. Виникнення і прояв після травматичних стресових розладів у працівників органів внутрішніх справ в умовах виконання миротворчої місії ООН (на прикладі колишньої Югославії): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / Т.П. Паронянц. – Х., 2004.

3. Кривоконь Н.І. Соціально-психологічне забезпечення соціальної роботи: [монографія] / Кривоконь Н.І. – Харків: видавництво ФОП Олійник, 2011.

4. Петрова О.И. Психологические основы реабилитации инвалидов военной службы / Петрова О.И., Шабалина Н.Б., Сысоева Н.Ю., Кикозашвили Д.Л. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.invalidnost.com/forum/11-1078-1>

Харченко М.В., слухач магістратури психологічного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби
Науковий керівник: Кушнірова Т.В., професор кафедри пенітенціарної педагогіки та психології Інституту кримінально-виконавчої служби

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ФОРМА РЕАБІЛІТАЦІЇ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Необхідність розв'язання проблем реабілітації учасників АТО на сьогоднішній день є одним з найбільш значущих питань, якому приділяється значна увага. Багатогранність завдань психологічної реабілітації постраждалих в антитерористичній операції потребує ефективного функціонування цієї системи як самостійного напрямку.

За інформацією різних джерел, на сьогодні в збройному конфлікті на Сході України беруть участь велика кількість українських солдатів, причому за останній час значно побільшало тих, хто повертається додому виснаженими не тільки у фізичному, а й у психологічному плані. Психологи зазначають, що реабілітація має важливе значення не тільки для самих вояків, а й для всього суспільства. Зокрема, підполковник С. Чижевський, командир військової частини та начальник

структурного підрозділу психологічного забезпечення Нацгвардії, зазначив, що майже 98 % вояків «можуть потребувати висококваліфікованої психологічної допомоги», про що говорить міжнародний досвід і результати ряду досліджень.[2]

Експерти акцентують увагу на психологічній адаптації, якої потребують майже всі учасники АТО й переселенці із зони військового конфлікту. Солдатів, які пережили страхіття війни, часто мучать безсоння, відсутність емоцій, дратівливість. Для того щоб люди могли нормально адаптуватися до мирного життя, вони повинні пройти ряд обстежень. Психологи зауважують, що учасники тих страшних подій важко йдуть на контакт, адже думають, що час усе вилікує і зазвичай тримають усе в собі. Війна, підриває психологічне здоров'я і потреба в психологічній підтримці з кожним днем зростає. Для повернення психологічного здоров'я учасникам антитерористичної операції функціонує Центр психологічної служби та кризових станів, в якому працюють психологи, психотерапевти, консультанти психотерапевтичних напрямів, які надають практичну психологічну допомогу, підтримують і супроводжують військовослужбовців, їхні сім'ї.

Одним з напрямів психологічної допомоги військовослужбовцям являється арт-терапія. Цей психологічний напрям почав проявляти себе з позитивної сторони, як із теоретичної так і з практичної сторони. Тому слід зверну увагу на те що під час роботи із клієнтом психологи дають можливість вибору того чи іншого матеріалу який може бути пов'язаний з особливостями психологічного стану учасника бойових дій, а також з динамікою арт-терапевтичного процесу. Пацієнту надається можливість самому вибирати той чи інший матеріал і засоби для образотворчої роботи. Як правило, на початку роботи особи які проходять реабілітацію воліють користуватися олівцями, або фломастерами. Ці засоби дозволяють їм добре контролювати процес малювання, що відповідає потребі хворих, які будуть відповідати їхнім індивідуальним вимогам та як правило допоможе їм добре

контролювати процес малювання. Вибір цих матеріалів може бути пов'язаний з потребою хворих у психологічної захищеності.

На наступних етапах арт-терапевтичного процесу пацієнти поступово освоюють інші матеріали, в тому числі фарби, надають їм великі можливості для вираження різноманітних переживань і роботи з власними почуттями. Крім того, фарби, змішуючись і створюючи різноманітні відтінки, роблять образотворчий процес менш передбачуваним, сполученим з проявом тонких нюансів емоційних станів пацієнта і різних аспектів його досвіду. Коли подолані захисні тенденції, фарби здатні викликати сильний емоційний відгук, відчуття радості відкриття, стимулювати уяву.

Також психологами використовуються і матеріали такі як глина, тісто, пісок і інші пластичні матеріали володіють значними можливостями для вираження сильних переживань, у тому числі почуття гніву. Робота з такими матеріалами, як форма організаційного процесу реабілітації передбачає великий ступінь фізичної залученості й м'язової активності, що робить її більш «енергоємною», що дозволяє задіювати психофізіологічні процеси. Тому такі форми реабілітації можуть бути доречними в роботі з певною категорією людей які мають психосоматичні порушення і соматовегетативних проявах невротичних станів, що може давати позитивний ефект.

Таким чином, арт-терапевтичний напрям набуває вдосконалення у розв'язанні проблем реабілітації постраждалих під час воєнних дій. Психологи набувають досвіду зарубіжних фахівців, що допомагає постраждалим військовослужбовцям у реабілітації та поверненні в нормальне життя.

Список використаних джерел

1. Реабілітація поранених бійців в Україні буде проводитись спільними зусиллями // <http://ukraine.setimes.com/uk/articles/uwi/features>. – 2015;
2. Проблеми адаптації та реабілітації тих, хто побував в АТО // patskijobjektiv.com/problemi-adaptacii-ta-reabilitacii-tix-xto-pobuvav-v-atoproblemi-adaptacii-ta-reabilitacii-tix-xto-projshov-vijn. – 2014.